

1. İslam'ın Paylaşmaya ve Yardımlaşmaya Verdiği Önem

* Yardımlaşma insan için vazgeçilmez bir ihtiyaçtır. İnsan doğumundan ölümüne kadar hayatını yardımlaşma sayesinde sürdürebilir.

* Toplumda herkes bir diğerine muhtaçtır. İhtiyaçlarımızı ancak başkalarının yardımıyla karşılayabiliriz.

* Eğer toplumdaki bireyler birbirlerini ihmal eder ve yardımlaşmayı terk ederlerse insanlar arasında sevgisizlik, düşmanlık, çatışma artar. Toplumdaki birlik, beraberlik ve huzur ortamı zarar görür. Bu nedenle toplumlar için sosyal davranışa çok önemlidir.

* Müslüman, yakın çevresinden başlamak üzere tüm yeryüzünden sorumludur. İnsanı ve insanın içinde yaşadığı dünyayı koruyabilmek ancak yardımlaşmayla mümkündür.

* İslam dini insana ve topluma faydalı olan hususlarda yardımlaşmayı emrederken zararlı ve kötü olan işler üzerinde yardımlaşmayı yasaklamıştır.

* Müslüman paylaşma ve yardımlaşmaya yakın çevresinden başlamalıdır. Çünkü herkes kendi çevresindekilerle ilgilendiğinde toplumsal ilişkiler kendiliğinden sevgi ve kardeşlik üzerine kurulmuş olur. Ayrıca yakınındakilere duyarsız olanların uzaktakilerin dertleriyle ilgilenmesi çok daha zordur.

* İslam, paylaşma ve yardımlaşma duygusunu güçlendirmeyi amaçlar. Bu konuda Müslümana yol gösterir. Herkese kendi durumuna göre yardım etmeyi tavsiye eder. Böylece insanı cimrilik ve bencillik tutsaklığından kurtarıp paylaşmanın verdiği mutluluğa ulaştırmak ister.

* Hz. Muhammed (s.a.v.) her konuda olduğu gibi yardımlaşma konusunda da en güzel örnektir. O, yardımın büyüklüğünün değil, yardımı yapanın niyetinin ve samimiyetinin önemli olduğunu öğretir. O Bir tebessümle de olsa yardımlaşmaya teşvik eder. Hiçbir iyilikte bulunamayan bir Müslümanın, eli ve dili ile başkalarına zarar vermemesinin bile sevap olduğunu haber verir.

Resulullah (s.a.v.) şöyle buyurdu:

"Zalim de olsa mazlum da olsa kardeşine yardım et." Bunun üzerine birisi, "Ey Allah'ın Resülü! Eğer mazlumsa yardım ederim. Ama zalimse ona nasıl yardım edeceğim?" dedi. Hz. Peygamber buyurdu ki: "Onu zulümden uzaklaştırırsın veya onun zulmüne engel olursun. İşte bu ona yapacağın yardımdır."

(Buhârî, İkrâh, 7.)

"Sevdiğiniz şeylerden Allah yolunda harcamadıkça, gerçek iyiliğe asla erişemezsiniz. Her ne harcarsanız Allah onu hakkıyla bilir."

(Âl-i İmrân suresi, 92. ayet.)

ZEKÂT ve SADAKA

2. Zekât ve Sadaka İbadeti

ZEKAT

Zekât, sözlükte temizlenme, çoğalma, bereket, gelişme gibi anlamlara gelir. İslam'ın beş şartından biri olan zekât, dinen zengin sayılan Müslümanların yılda bir kez mallarının belli miktarını ihtiyaç sahiplerine vermelerine denir. Zekât, akıllı, ergenlik çağına girmiş zengin Müslümanlara Allah'ın (c.c.) bir emridir. Mutlaka yerine getirilmesi gerekir.

İNFAK

Sözlükte harcama yapmak anlamına gelen **infak**, Allah'ın (c.c.) rızasını kazanmak için insanın kendisine verilen malların şükrünün bir göstergesi olarak onun emrettiği yerlere harcama yapması, bağışta bulunması anlamına gelir. Bayramlarda, düğünlerde, sünnet merasimlerinde çocuklara harçlık vermek, Ramazanda iftarlarda yemek ikram etmek, arkadaşlarımıza bir şeyler ısmarlamak gibi davranışlar günlük hayatımızda kendini gösteren infak kültürünün bazı yansımalarıdır.

SADAKA

Kelime anlamı olarak **sadaka**, doğru söylemek ve verdiği sözde durmak demektir. Terim olarak, bir Müslümanın Allah'ın (c.c.) sevgisini kazanmak amacıyla yaptığı hayırlı işlerin tamamı için kullanılır.

NİSAP

Bir kimse temel ihtiyaçlarını karşıladıktan ve varsa borçlarını ödedikten sonra dinen belirlenen miktarda mala sahipse zengin sayılır. Bu asgari miktara **nisab** denir. Zekât ve fıtır sadakası verebilmek, hacca gidebilmek, kurban kesebilmek ve diğer bazı mali ibadetleri yerine getirebilmek için Allah (c.c.) ve Resulü tarafından belirlenen mali yeterlilik ve zenginlik ölçüsüdür **nisab**. Altın, gümüş, ticaret malları, para, büyük küçükbaş hayvanlar, toprak ürünleri, madenler ve deniz ürünlerinin zekâtı verilir. Bu malların nisab miktarları farklıdır.

BİLGİ KUTUSU

Temel ihtiyaçlar nelerdir?

Bir Müslümanın kendisi ve ailesinden bakmakla yükümlü olduğu kimselerin yeme, içme, barınma, giyinme, sağlık, eğitim, ulaşım gibi giderleridir. İslam'a göre bunlar temel ihtiyaçlardır. Bu nedenle temel ihtiyaçlar kapsamına giren malların zekâtı verilmez.

ÖŞÜR

Toprak ürünlerinden alınan zekâta **öşür** adı verilir. Toprak ürünlerinde zekât; sulama, gübreleme gibi masraflar yoksa onda bir, varsa yirmide bir oranında verilir.

KİMLER ZEKAT VERMELİDİR?

(ZEKAT KİMLERE FARZDIR)

- * Akıllı
- * Ergen
- * Müslüman
- * Özgür (Malını dilediği gibi kullanma ve harcama imkanı olanlar zekat verirler.)
- * Zengin :Bir kimse temel ihtiyaçlarını karşıladıktan ve varsa borçlarını ödedikten sonra dinen belirlenen miktarda mala sahipse zengin sayılır. Bu asgari miktara **nisab** denir. Her malın nisab miktarı farklıdır. Zekât verilecek malın üzerinden bir yıl geçmesi gerekir.

BİLGİ KUTUSU: Zekât, sadece zenginlere ait bir sorumluluk olmasına rağmen infak ve sadaka bütün Müslümanları kapsar.

Şafi mezhebinde dinen zengin sayılan çocukların zekatlarını velileri, vasileri verir.

NİSAP MİKTARLARI

ALTIN, GÜMÜŞ, PARA, MENKUL DEĞERLER

Altının nisab miktarı 85 gramdır. Ticaret malı ve paranın da 85 gram altının değerine ulaşması gerekir.

KÜÇÜKBAŞ HAYVANLAR

Küçükbaş hayvanlarda zekât verilmesi için en az kırk hayvana sahip olmak gerekir. Küçükbaş hayvanlarda kırktan yüz yirmiye kadar bir koyun zekât verilir.

BÜYÜKBAŞ HAYVANLAR

Büyük baş hayvanlardan sığır ve mandada nisab (alt limit) otuzdur ve 30 sığır için iki yaşında bir buzağı zekât olarak verilir.

DEVE

Beş devesi olanın zekât vermesi gerekir. Beş deve için bir koyun verilir.

TOPRAK ÜRÜNLERİ

Sulama, gübreleme gibi masraflar yoksa onda bir, varsa yirmide bir oranında verilir.

MADENLER

Çıkan madenin miktarına bakılmaksızın beşte biri oranın verilir.

ZEKÂTİ KİM	NELERDEN	NE KADAR	KİMLERE VERMELİDİR
Zengin olan her Müslüman	• Altın, gümüş • Nakit Para ve menkul değerler • Ticaret malları	1/40 yani %2.5	<ul style="list-style-type: none"> • Yoksullar • Düşkünler • Borçlular • Yolda kalmış yolcular • Özgürlüğünü yitirmiş olanlar • Kalbi İslam'a ısındırılmak istenenler • Allah (c.c.) yolunda çalışanlar • Zekât memurları (bk. Tevbe suresi, 60. ayet.)
	• Koyun ve keçi	40'tan 120'ye kadar bir koyun, 121'den 200'e kadar iki koyun verir.	
	• Sığır ve manda	1/30 30'dan 40'a kadar bir tane 2 yaşında buzağı 41'den 59'a kadar bir tane 3 yaşına basmış buzağı verir.	
	• Deve	Her beş deve için bir koyun veya keçi	
	• Toprak ürünleri	1/10 yani %10	
	• Madenler	1/5 yani %20	

ZEKAT VERİLECEK KİMSELER

Zekatın verileceği yerler Kur'an-ı Kerim'de **Tevbe Suresi 60.** Ayetinde belirtilmiştir.

- 1- **Fakirlere (Yoksullara)** Geçimini güçlükle sağlayan kimsedir.
- 2- **Miskinlere (Düşkünlere):** Hiçbir malı veya geliri bulunmayan çok zor durumdaki kimsedir.
- 3- **Zekat Memurlarına:** Devlet adına zekat toplamakla görevli kimselerdir.
- 4- **Müellefe-i kulub'a (Gönülleri İslam'a ısındırılanlar) :** Müslüman olmadığı halde İslam'a ısındırılmak istenen kimseler.
- 5- **Köleler:** Efendisiyle hürriyetine kavusmak üzere anlasan köleler de, kendilerine zekat verilmesi gereken gruplardan birisidir. Bu da dinimizin insanların kölelikten kurtulması için gösterdiği gayretlerden birisidir.
- 6- **Borçlulara:** Borçlu olup Nisap miktarından az malı olan kimseler.
- 7- **Allah yolunda çalışanlara:** İslam'ın yayılması ve öğretilmesi için çaba gösterenlerdir.

ZEKAT VERİLMEYECEK KİMSELER

- * Anne
- * Baba
- * Eş
- * Çocuklar
- * Torunlar
- * Büyükanne
- * Büyükbaba

SADAKATIN İFADESİ: SADAKA

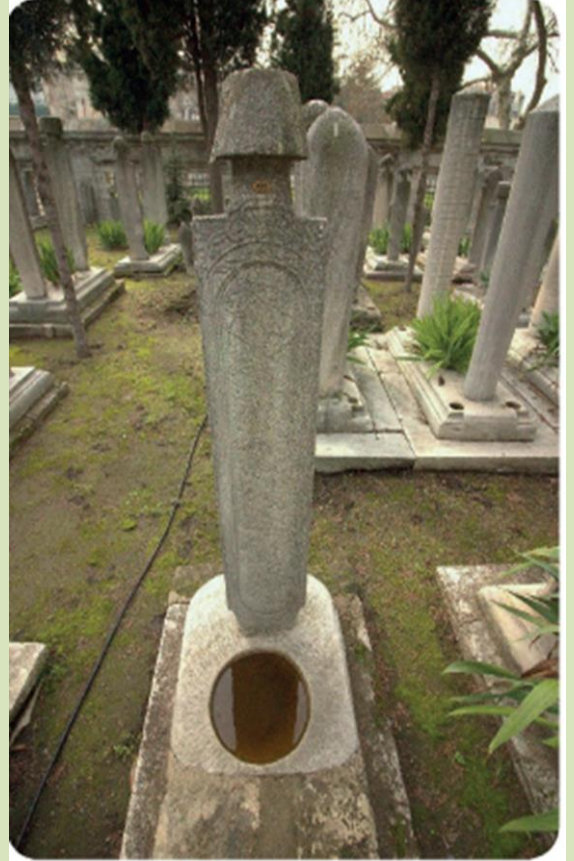
- * Sadaka, Allah (c.c.) rızasını kazanmak için yapılan bir fedakârlıktır. O fedakârlığı yapan kimsenin Allah'ı (c.c.) unutmadığını ve O'na verdiği kul olma sözünü tuttuğunu gösterir. Bu yönüyle sadaka Allah'a (c.c.) olan sadakatın bir işaretidir.
- * Bu ibadeti zengin-fakir, kadın-erkek, büyük-küçük tüm Müslümanların yapması gerekir.
- * Sadaka farz bir ibadet olmasa da Kur'an ve sünnette sadaka vermeyi teşvik eden pek çok ayet ve hadis vardır.
- * Sadaka kapsamlı bir ibadettir. Herkes imkânına göre sadaka ibadetini yerine getirebilir.
- * Hastalık gibi nedenlerden ötürü başkalarına yardım edemeyenler bile kötülükten ve kötü sözden uzak durarak sadaka sevabı kazanabilirler. Müslümanın her hayırlı işi kendisi için bir sadakadır.

FITIR SADAKASI:

- * Fitir sözlükte; yaratılış, Ramazan'ın sona ermesi ve iftar vakti orucun açılması gibi anlamlara gelmektedir.
- * Fitir sadakası; Yüce Allah'ın bize bahsettiği varlığımızın bir şükürü, Ramazan ayında oruçluyken istemediğimiz kusurlu davranışlarımızın bir özürüdür. Ülkemizde daha çok fitre olarak bilinir. Fitir sadakasının bayram namazı vaktine kadar verilmesi gerekir. Böylece bu sadaka sayesinde ihtiyaç sahipleri de bayram coşkusuna ortak edilmiş olur.
- * Fitir sadakasını vermesi vaciptir.
- * Fitir sadakası olarak verilecek sadakanın miktarı, veren kişinin bir günlük yemek masrafı kadardır. Bu sadaka zekât verilebilecek durumda olanlara verilir.
- * Fitre verirken akrabaları, yakın komşuları, ihtiyacı olduğunu bildiğimiz kimseleri öncelememiz doğru olur. Fitre miktarının alt sınırı her yıl Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından ilan edilir.

SADAKAYI CARİYE:

- * Sadaka-i cariyeye; insanın ölümünden sonra da sevabı devam eden sadakadır. Etkisi devam eden kalıcı hayır işleri öldükten sonra da bu hayırları yapan kimselere sevap kazandırır. Hz. Peygamber "İnsan ölünce üç şey dışında amel kesilir: Sadaka-i cariyeye (faydası kesintisiz sürüp giden sadaka), kendisinden faydalanılan ilim ve kendisine dua eden hayırlı evlat." buyurmuştur.

Hayvanların susuzluklarını gidermeleri için mezarların bir parçası olarak yapılan suluklar küçük ama anlamlı bir sadaka-i cariyeye örneğidir.

BİLGİ KUTUSU

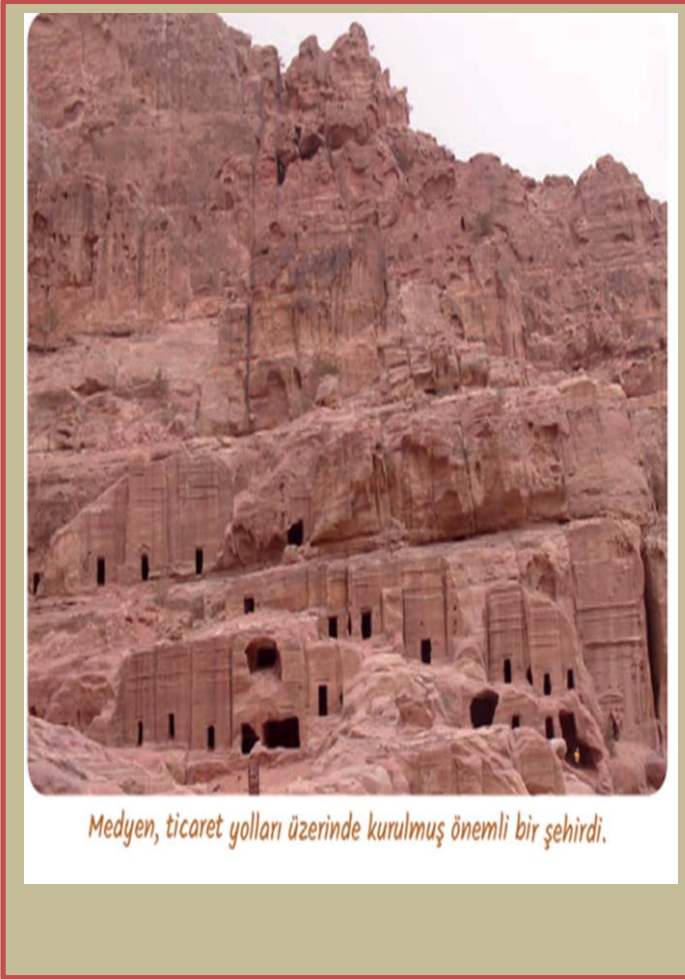
Vakıf:

İslam'a göre helal kabul edilen mallardan faydalanma hakkını Allah'ın (c.c.) rızasını umarak toplumun kullanımına veren hayır kurumudur. Kur'an-ı Kerim'de vakıfla ilgili ayet şudur: "En çok sevdiğiniz şeyleri Allah yolunda harcamadıkça hayra tam olarak erişemezsiniz." (Âl-i İmran suresi, 92. ayet.) Hz. Peygamber, vakıf yapma konusunda Müslümanlara öncü olmuş ve Medine'deki yedi parça arazisini Müslümanlara vakıf olarak bağışlamıştır. (MEB, Dinî Terimler Sözlüğü, 473.) Bugün çevremizde bulunan birçok cami, hastane, okul gibi hayır kurumları sadece Yüce Allah'ın rızasını kazanmak amacıyla inşa edilmişlerdir.

Zekât ve Sadakanın Bireysel ve Toplumsal Faydaları

- * Zekat ve sadaka sayesinde Müslüman bencillik ve cimrilik gibi kötü huylardan kurtulmuş, temizlenmiş olur.
- * Sahip olduklarının şükürünü yerine getirerek Yüce Allah'ın sevgisini kazanır.
- * Bu mallarla hakkı olan ihtiyaç sahiplerinin haklarını ödediği için malı temizlenerek bereketlenir.
- * Çevresindekilere faydası dokunduğundan herkes tarafından sevilir.
- * Zenginlere, toplumda bulunan ihtiyaç sahiplerini düşünmeyi ve kollamayı öğretir.
- * Bu sayede yoksullar hem kendilerini yalnız hissetmezler hem de yardım yapanlara karşı sevgi ve saygı duyarlar.
- * Bu yardımseverlik duygusu birlik ve beraberliği sağlayarak toplumu güçlendirir. Böylece zekât, fakirlik ve sosyal adaletsizliğin doğuracağı toplumsal sorunların önüne geçilmesine yardımcı olur.

Bir Peygamber Tanıyorum: Hz. Şuayb (a.s.)

Medya, ticaret yolları üzerinde kurulmuş önemli bir şehirdir.

* Hz. Şuayb (a.s.), Medya halkına gönderilmiş bir peygamberdi.

* Medya, ticaret yolları üzerinde kurulmuş önemli bir şehirdi.

* Ancak onlar bir olan Allah'a (c.c.) kulluk etmeyi unuttukları gibi, ticaretlerinde de hile yaparak haksız kazanç elde etmeyi meşru görüyorlardı.

* Hz. Şuayb (a.s.) gelen tepkilere aldırılmadan insanları Allah'a (c.c.) inanmaya davet etti. Onları alışverişlerinde dürüst olmaya çağırırdı.

* Medyenliler menfaatlerine zarar vereceğini düşündükleri için Hz. Şuayb'ın (a.s.) bu davetini kabul etmeye bir türlü yanaşmadılar. Hatta başkalarının da inanmaması için çaba sarf ettiler. Bu propaganda faaliyetlerini insanların gelip geçtiği yollar üzerinde yoğunlaştırdılar.

* Medyenlilerin küçümsemelerine, dışlamalarına ve tehditlerine rağmen Hz. Şuayb (a.s.) tebliğinden vazgeçmedi. Onları bir olan Allah'a (c.c.) kulluk etmeye, ölçü ve tartıda yaptıkları hilelerden vazgeçip ticaretlerinde adil olmaya çağırırdı.

* Hatalarından dönmedikleri takdirde daha önce Allah'a (c.c.) isyan eden başka kavimler gibi cezalandırılacaklarını söyledi. Ancak Medya halkı inat ederek Allah'a (c.c.) kulluktan yüz çevirdiler. Bu yüzden Allah (c.c.) onları cezalandırdı. Hz. Şuayb (a.s.) ve ona inananlar Yüce Allah'ın yardımıyla kurtuldular.

* Hz Şuayb'ın (a.s.) verdiği mücadele Müslümanlar için de önemli dersler içermektedir. Bir Müslüman Medyenlilerin yaptığı gibi ölçü ve tartıda hile yapmamalıdır. İncancına yaraşır biçimde ticari hayatta dürüst olmayı kendisine ilke edinmelidir.